

บทความวิจัย (Research Article)

การศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา The Study Components of Ethical Leadership of School Administrators

ประพาพร คิอินธิ¹, ทรัพย์หิรัญ จันทักษ์², และบุญมี ก่อบุญ^{3*}
Prapaporn Khiinthei¹, Suphirun Juntarak² & Boonmee Koboorn^{3*}
โรงเรียนบ้านหนองทราย¹, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร², และ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร^{3*}
Nonghoi School¹, Sakonnakhon Rajabhat University², Sakonnakhon Rajabhat University^{3*}

Received: September 13, 2024 Revised: November 20, 2024, Accepted: November 20, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและประเมินองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยดำเนินการ 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบจากเอกสารงานวิจัย 14 แหล่ง ขั้นตอนที่ 2 ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสังเคราะห์ โดยเลือกองค์ประกอบที่มีความถี่ร้อยละ 42.86 ขึ้นไป และแบบสอบถามมาตราประเมินค่า 5 ระดับ ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษามี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความยุติธรรม 2) ความซื่อสัตย์ 3) ความรับผิดชอบ 4) ความไว้วางใจ 5) ความน่าเคารพ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมขององค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม, ความยุติธรรม, ความซื่อสัตย์, ความรับผิดชอบ, ความไว้วางใจ, ความเคารพ

Abstract

This research aimed to study and evaluate the components of ethical leadership among school executives. The study was conducted in two phases: Step 1 involved synthesizing components from 14 sources of research documents, and Step 2 involved having 5 experts assess the appropriateness of these components. The tools used were a synthesis form, selecting components with a frequency of 42.86% and above, and a 5-point rating scale questionnaire. The research findings revealed that the components of ethical leadership among school executives consist of five elements: 1) Justice, 2) Integrity, 3) Responsibility, 4) Trustworthiness, and 5) Respect. Overall, the appropriateness of the components was found to be at a high level.

Keywords: Ethical Leadership, Justice, Integrity, Responsibility, Trustworthiness, Respect

*Corresponding author. Tel.: Tel.: 0833458374, Email address: Oillicute50@gmail.com

บทนำ

การบริหารสถานศึกษาเป็นภารกิจที่สำคัญอย่างยิ่งของผู้บริหารสถานศึกษาในทุกระดับ โดยเฉพาะในยุคของการเปลี่ยนแปลงของโลกและสภาวะการแข่งขันปัจจุบันประกอบกับผู้คนมีคุณธรรมจริยธรรมลดลง ไม่เห็นความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรม ไม่ยึดมั่นในคุณธรรม ไม่ประพฤติตามจริยธรรม ทำให้สังคมเกิดวิกฤติ จึงส่งผลกระทบต่อการบริหารบุคลากร หน่วยงานและองค์กรได้ในวงกว้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหน่วยงาน สถาบันการศึกษาที่ต้องทำหน้าที่ผลิตอนาคตของชาติออกสู่สังคมและเป็นแบบที่มีคุณธรรมและจริยธรรมเพื่อรับใช้สังคม จึงมีความจำเป็นที่ต้องมีผู้บริหารและผู้นำทางการศึกษาที่มีความเข้าใจ ตระหนักถึงภาวะผู้นำและมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม นอกจากนี้เมื่อต้องเผชิญกับประเด็นปัญหาจริยธรรมในสถานศึกษาด้วยแล้ว สามารถแสดงออกถึงการตัดสินใจและการใช้เหตุผลทางจริยธรรมได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์การนั้น ซึ่งจะสามารถนำพาองค์กรไปสู่หนทางของความสำเร็จได้

ในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันกันอย่างสูง ซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ และในฐานะที่ประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลก จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันอย่างรุนแรงนี้ โดยได้รับผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง นอกจากนี้ในระดับโลกหรือในระดับประเทศแล้ว ในระดับองค์กรซึ่งเป็นหน่วยย่อยๆ ในสังคม ก็เป็นที่ยอมรับเช่นกันว่า ผู้นำเป็นบุคคลที่มีความสำคัญหรือที่เรียกกันว่าเป็นกุญแจสำคัญของความมีประสิทธิภาพและความมีประสิทธิภาพขององค์กร ไม่ว่าจะเป็นองค์กรในภาครัฐ ภาคเอกชน เป็นองค์กรระดับชาติหรือเป็นองค์กรระดับท้องถิ่น ซึ่งความสำคัญของผู้นำ และความเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำ (Leadership) มีการศึกษาวิจัยทั้งในต่างประเทศ และในประเทศไทย ที่ยืนยันว่าผู้นำหรือภาวะผู้นำมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพหรือประสิทธิผลขององค์กร รวมถึงผลการปฏิบัติงานของบุคคลในองค์กร ความพึงพอใจในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์กร ความเป็นพลเมืองดีในองค์กร (organizational citizenship behavior: OCB) รวมถึงการพัฒนาบุคลากรในองค์กร และตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอีก อันที่จริงแล้ว ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งบริหารต่าง ๆ ในทุกระดับต่างก็ต้องมีบทบาทของความเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำทั้งสิ้น ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมในสถาบันการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาถือว่าเป็นผู้นำในการจัดการศึกษาในระดับสถานศึกษา และเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษา จึงจำเป็นต้องมีศักยภาพ สมรรถภาพ และคุณลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมาย นั่นคือ “ภาวะเชิงผู้นำจริยธรรม” ซึ่งเป็นโครงสร้างเกี่ยวกับทฤษฎีพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมหรือ construct with a theoretical basis in social learning theory (Brown et al., 2005) ที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาทั้งในระดับบุคคล กลุ่ม หรือองค์กร

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าการศึกษาและทำความเข้าใจถึงพฤติกรรมแสดงออกถึงภาวะเชิงผู้นำจริยธรรมของผู้บริหารเป็นสิ่งที่น่าสนใจ และนำไปสู่การค้นหามาตรการขับเคลื่อนในการแก้ปัญหาในยุคการเปลี่ยนแปลงนี้ได้ ซึ่งในการบริหารการศึกษาก็เช่นเดียวกันจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ที่เป็นคุณลักษณะที่เอื้อต่อความสำเร็จเช่นกัน ประกอบกับผู้บริหารการศึกษาเป็นบุคลากรที่สำคัญยิ่งในการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาจึงมีความจำเป็นต้องมีคุณธรรมจริยธรรมประจำใจอยู่เสมอ สามารถแสดงออกถึงภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม การเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงาน การสอนภายใต้บรรยากาศประชาธิปไตยในสิ่งที่ดีงามทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งมีความสำคัญต่อวิชาชีพเป็นทั้งกระบวนการและพฤติกรรม ที่สามารถสอนและเรียนรู้ได้ การมีแบบอย่างที่ดี การปรับเปลี่ยน การจัดการเรียนการสอน และการให้แรงเสริมที่สามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาจริยธรรมเพื่อให้เป็นผู้บริหารการศึกษาที่มีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีในอนาคต จะสามารถสร้างและขับเคลื่อนไปในทิศทางที่ดีได้ ดังนั้น การศึกษาองค์ประกอบของ

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในการบริหาร อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวมต่อไป

คำถามการวิจัย

1. องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มีอะไรบ้าง
2. องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีความเหมาะสมอยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
2. เพื่อประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ความหมายภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม

ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการที่ผู้นำใช้ อำนาจและอิทธิพลในการโน้มน้าวจิตใจ และสร้างแรงกระตุ้น ผลักดันให้สมาชิกหรือบุคคลในองค์กรได้เกิดแรงบันดาลใจ สร้างค่านิยมและความเชื่อให้คล้อยตามและ ปฏิบัติงานให้ได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ จากการการศึกษาเอกสารหลักฐานและงานวิจัยของนักวิชาการ ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ไว้ดังนี้

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต) (2550) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม หมายถึง ผู้นำ ผู้ชักพาให้คนอื่นเคลื่อนไหวหรือกระทำการในทิศทางที่ผู้นำกำหนดเป้าหมายไว้ซึ่งจะต้อง ประกอบไปด้วยหลักธรรม ดังนี้ คือ ทศพิธราชธรรม พรหมวิหาร 4 สังคหวัตถุธรรม 4 และอิทธิบาท 4

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) (2553) ได้ให้ความหมายไว้ว่าภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม หมายถึง ผู้นำที่สมบูรณ์แบบมีคุณความเป็นผู้นำโดยสมบูรณ์เป็นบุคคลที่มีคุณค่าอย่างแท้จริงของมนุษยชาติเป็นผู้สามารถ นำหมู่ชนและสังคมไปสู่สันติสุขและความสามัคคีหรือมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ คือ สัปปริสธรรม 7 พรหมวิหาร 4 และทศพิธราชธรรม 10

กมลทิพย์ ทองกำแหง (2554) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมหมายถึง การที่ผู้บริหาร ได้มีอิทธิพลต่อบุคลากรในองค์กร โดยใช้อำนาจ หน้าที่และอิทธิพลในการนำบุคลากรในองค์กรนั้นไปในทาง ที่ถูกต้อง เหมาะสม และคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมขององค์กรนั้นและสังคมเป็นหลัก เป็นที่ได้รับการ ยอมรับจากบุคลากรได้ว่าเป็นไปตามมาตรฐานทางด้านคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งอยู่กับความแตกต่างของแต่ละ องค์กร สังคมและวัฒนธรรมด้วย

ปัทมา แคนยุกต์ (2554) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม หมายถึง รูปแบบของ ผู้บริหารที่ได้ประพฤติปฏิบัติตนในเชิงจริยธรรมของทั้งผู้บริหารที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งสองฝ่าย อำนาจ ของผู้บริหารจะเกิดขึ้นเมื่อทำให้บุคลากรในองค์กรเกิดความไม่พึงพอใจต่อสภาพเดิมเกิดการขัดแย้งระหว่าง ค่านิยมกับวิธีประพฤติปฏิบัติตนของผู้บริหารบุคลากรในสถานศึกษาจึงเกิดความต้องการในระดับที่มากขึ้น กว่าเดิม นำไปสู่เป้าหมายที่เพิ่มขึ้น

สุเทพ ปาลสาร (2554) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมหมายถึง การแสดงออกผ่าน การกระทำในสิ่งต่าง ๆ การติดต่อสื่อสาร เพื่อให้เกิดการยอมรับจากผู้อื่นในสถานศึกษา

กฤษณา เหลืองทอง (2556) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมหมายถึง ผู้นำที่มีแนวทางการปฏิบัติตนที่ดีต่อตนเอง ต่อนักเรียน ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ต่อองค์กรและต่อสถานศึกษา เพื่อประโยชน์สุขของตนเองและส่วนรวม

พิพัฒน์ นนทนาธรณ์ (2556) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมหมายถึง การแสดงออกที่เหมาะสมตามบรรทัดฐานผ่านการกระทำ ของบุคคล และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และส่งเสริมความประพฤติ

Gardner (1987) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมหมายถึง บุคลากรพฤติกรรมกรรมการสื่อสาร การคิดตัดสินใจ และการจัดวางมาตรฐานต่าง ๆ รวมทั้งจัดให้มีการให้รางวัลหรือลงโทษเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ในทางที่ดีอย่างสูงสุดทั้งต่อตนเองต่อบุคคลอื่นและต่อสังคม

Brown and Trevino (2006) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่มีความซื่อสัตย์ เห็นอกเห็นใจคนอื่นและที่ตัดสินใจเรื่องต่างๆ อย่างยุติธรรมและเท่าเทียมกัน มักสร้างบรรยากาศการนำเชิงจริยธรรมโดยยึดหลักการการให้รางวัลและการลงโทษ และการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกผ่านการประพฤติปฏิบัติตนที่ถูกต้องเหมาะสมตามมาตรฐานของผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ โดยการแสดงออกผ่านการกระทำและความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับบุคลากรภายในสถานศึกษา ซึ่งสามารถจูงใจให้บุคคลอื่นเกิดความเชื่อถือศรัทธาและได้รับการยอมรับอย่างสูง

ความสำคัญของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม

จากการศึกษาเอกสารหลักฐานและงานวิจัยของนักวิชาการได้ให้ความหมายของความสำเร็จของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ดังนี้

สุพิน จันทรธิมาน (2558) ได้อธิบายภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมไว้ว่าความสำเร็จเพราะถ้าองค์กรใดที่มีผู้นำที่มีคุณธรรม จริยธรรม จะทำให้องค์การนั้นประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้

หนูไกร มาเชก (2559) ได้อธิบายภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมไว้ว่าเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับสถานศึกษา เพราะว่าเป็นรากฐานในการตัดสินใจของผู้นำที่จะส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาจะส่งผลต่อผลลัพธ์ประสิทธิภาพขององค์กร

หงษา วงศ์จำปา (2560) ได้อธิบายภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมไว้ว่ามีความสำคัญเนื่องจากผู้นำเชิงจริยธรรมสามารถใช้อำนาจให้ผู้อื่นปฏิบัติตามไปในทางที่ถูกต้องตั้งตามค่านึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลักเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคคลทั่วไป ซึ่งจะส่งผลต่อการยกระดับมาตรฐานทางด้านจริยธรรมของผู้ตามให้สูงขึ้น บรรลุถึงผลสำเร็จสูงสุด

Brown and Trevino (2006) ได้อธิบายภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมไว้ว่ามีความสำคัญเพราะผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม จะสามารถโน้มน้าวจิตใจคนในองค์กรให้ปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ทำให้ผู้ตามเกิดความพึงพอใจในการทำงานและอุทิศตน เพื่อความสำเร็จขององค์กร

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ว่ามีความสำคัญ อย่างยิ่งต่อการบริหารงานในสถานศึกษา ซึ่งผู้นำที่มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมจะสามารถประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างด้านจริยธรรมต่อผู้ตามเพื่อทำให้ผู้ตามเกิดแรงบันดาลใจ เกิดการเสริมแรงในการเลียนแบบพฤติกรรมดังกล่าวที่มีจริยธรรมนั้นตามหลักของจรรยาบรรณ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษาโดยส่วนรวมและทำให้เกิดการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นให้สถานศึกษานั้นที่มีจริยธรรมแบบถาวรจนทำให้องค์การนั้นบรรลุเป้าหมาย

องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม

ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทที่สำคัญในฐานะผู้นำเชิงจริยธรรม ต้องมีภาวะผู้นำในการปฏิบัติงานซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารที่จะบริหารประสบผลสำเร็จให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2550) สรุปองค์ประกอบของจริยธรรม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมในตัวผู้บริหารที่มีจริยธรรม (ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม) ประกอบด้วย 1) ความรับผิดชอบ 2) ความซื่อสัตย์ 3) ความมีเหตุผล 4) ความกตัญญูตวกตัญญู 5) การรักษาระเบียบวินัย 6) ความเสียสละ 7) ความสามัคคี 8) การประหยัด 9) ความยุติธรรม 10) ความอดุสาหะ และ 11) ความเมตตา กรุณา

สุธาสนี แม้นญาติ (2554) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ 11 ตัว ประกอบด้วย 1) ความผูกพันต่อองค์กร 2) ความยุติธรรม 3) การดูแลเอาใจใส่ 4) การเสริมพลังอำนาจ 5) ความรับผิดชอบ 6) การสะท้อนคิด 7) วิสัยทัศน์ 8) ความซื่อสัตย์ 9) ความไว้วางใจ 10) การยึดหลักคุณธรรม และความดี และ 11) การมุ่งผลสัมฤทธิ์

ปัทมา แคนยุกต์ (2554) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ประกอบด้วย 1) การให้ความเคารพผู้อื่น 2) การบริการผู้อื่น 3) การแสดงถึงความเที่ยงธรรม 4) ยืนหยัดความซื่อสัตย์ และ 5) สรรสร้างความเป็นทีมงาน

สุพิน จันทรธิมาน (2558) ได้สังเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม โดยใช้กรอบแนวคิดและทฤษฎีของนักวิชาการและนักวิจัย สามารถสังเคราะห์ได้ ประกอบด้วย 1) ความยุติธรรม 2) ความไว้วางใจ 3) ความซื่อสัตย์ 4) ความเอื้ออาทร 5) ความเคารพ

หนูไกร มาเชค (2559) ได้สังเคราะห์องค์ประกอบหลักของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมพบว่ามีจำนวน 5 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) ความไว้วางใจ (trust) 2) ความรับผิดชอบ (responsibility) 3) ความเคารพ (respect) 4) ความเป็นพลเมืองดี (citizenship) 5) ความยุติธรรม (fairness)

ชนิษฐ์นิชา ทองสุข (2560) ได้แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมได้จำนวน 8 องค์ประกอบ 1) ความจงรักภักดี (loyalty) 2) ความยุติธรรม (justice) 3) ความผูกพันต่อองค์กร (organizational commitment) 4) ความซื่อสัตย์ (integrity) 5) ความน่าเชื่อถือ (credibility) 6) การสะท้อนคิด (reflection thinking) 7) ความรับผิดชอบ (responsibility) และ 8) วิสัยทัศน์ (vision)

Dubrin (2010) ได้กล่าวถึง ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมว่าสามารถศึกษาได้จากพฤติกรรมของผู้บริหารทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม โดยการรับรู้ที่เป็นเหตุเป็นผลของบุคคลทั่วไป ซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 1) แสดงความซื่อสัตย์ 2) ให้ความเอาใจใส่ต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 3) สร้างทีมงาน 4) เคารพในปัจเจกบุคคล และ 5) ใช้ความสงบนิ่งในการทำให้บรรลุชัยชนะ

High and Jackson (2005 อ้างถึงใน ณัฐพร ศรีแจ่ม, 2564) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้นำทางการศึกษา พบว่า คุณลักษณะสำคัญของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้นำทางการศึกษา มี 11 องค์ประกอบ คือ 1) มีความเคารพ (respect) 2) มีความซื่อสัตย์ (integrity) 3) มีความน่าเชื่อถือ (reliability) 4) มีความไว้วางใจ (trustworthiness) 5) มีการเปิดใจกว้าง (open mindedness) 6) มีความรับผิดชอบ (responsibility) 7) มีความซื่อสัตย์ (honesty) 8) มีความโปร่งใส (accountability) 9) มีการสะท้อนกลับตนเอง (มองตนเอง) (self reflection) 10) มีการปฏิบัติและการสร้างรูปแบบความรักของตัวเอง (practice and model crated self affection) และ 11) มีความเพียร (perseverance)

Brown and Trevino (2006) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ประกอบด้วย 1) ความซื่อสัตย์ 2) ความไว้วางใจ 3) ความยุติธรรม 4) ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

5) ผลสำเร็จที่เกิดจากภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม

Henry (2009) กล่าวว่า ภาวะความเป็นผู้นำเชิงจริยธรรม คือ ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบสำคัญของจริยธรรมสองอย่าง คือ การมีมาตรฐานในการประพฤติปฏิบัติตามและการมีความกล้าที่จะปฏิบัติตามมาตรฐานและรูปแบบความเป็นภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ผู้นำเชิงจริยธรรมจะมีคุณสมบัติ 6 อย่าง ได้แก่ 1) เน้นวัตถุประสงค์หรือการส่งเสริมให้ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ 2) มีความกล้าที่จะพิสูจน์ความเชื่อมั่นหรือการกระทำผิด 3) พัฒนาบุคคลทั้งระบบ 4) การมอบอำนาจ 5) มีการวางแผนที่ต่อเนื่อง 6) มีความฉลาดทางอารมณ์

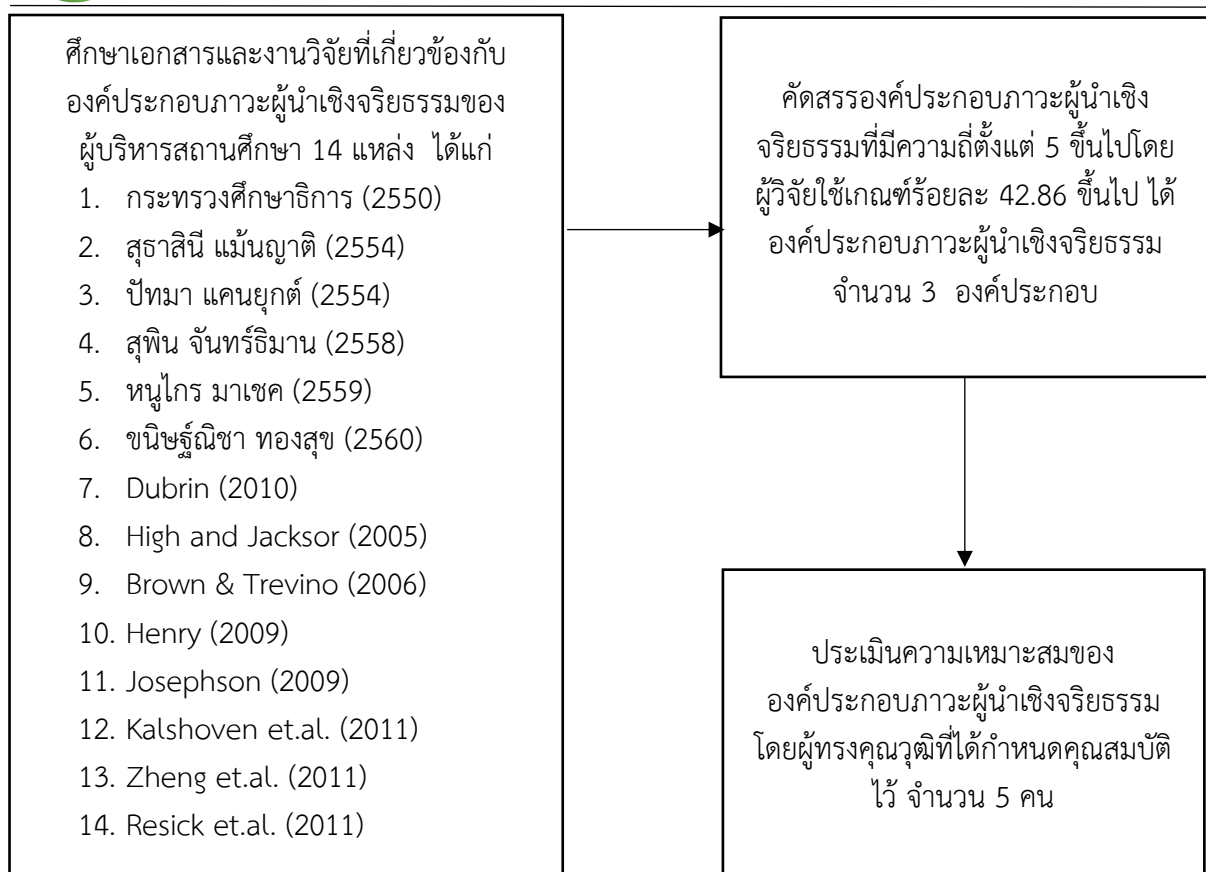
Josephson (2009) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมเป็นแนวทางปฏิบัติที่มีคุณค่าและเป็นมาตรฐานของการประพฤติทางจริยธรรม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงคุณค่าที่เป็นประโยชน์ ประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ 6 ประการ ได้แก่ 1) ความไว้วางใจ (trust) 2) ความเคารพ (respect) 3) ความรับผิดชอบ (responsibility) 4) ความยุติธรรม (fairness) 5) การห่วงใยผู้อื่น (caring) 6) ความเป็นพลเมืองดี (citizenship)

Kalshoven, Den Hartog, & De Hoogh, (2011) ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาความตรงของการวัดแบบพหุมิติเรียกว่า ELW (Ethical leadership at work questionnaire) โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน แบ่งพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมออกเป็น 7 องค์ประกอบคือ 1) ความยุติธรรม (fairness) 2) ความร่วมมือทางอำนาจ (power sharing) 3) ความชัดเจนตามหน้าที่ (role clarification) 4) การมุ่งเน้นคน (people-orientation) 5) การแนะนำเชิงจริยธรรม (ethical guidance) 6) เกี่ยวกับความยั่งยืน (concern for sustainability) 7) ความซื่อสัตย์ (integrity)

Zheng, Zhu, Yu, Zhang, & Zhang (2011) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมในองค์กรชาวจีนโดยการพัฒนามาตรวัดที่เรียกว่า ELM (Ethical Leadership Measure) มี 3 องค์ประกอบดังนี้คือ 1) คุณลักษณะเชิงจริยธรรม (Individual ethical characteristic) 2) แบบการตัดสินใจเชิงจริยธรรม (ethical decision-making style) 3) มาตรฐานเชิงจริยธรรม (ethical standard construction)

Resick and other (2011) ศึกษาเกี่ยวกับการตรวจสอบความหมายของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม จากมุมมองของผู้จัดการชาวอาเซียน ชาวอเมริกาและชาวยุโรป จำนวน 185 คน จากการวิเคราะห์ที่ให้ความสำคัญของแนวคิดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมถูกตรวจสอบภายในบริบทของค่านิยมทางวัฒนธรรมและการปฏิบัติของสังคมนั้นๆ ให้ความสำคัญที่มีอิทธิพลทางความคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม มี 6 ประการคือ 1) ความรับผิดชอบ (Accountability) 2) ความเอาใจใส่และความนับถือผู้อื่น (Consideration and respect for others) 3) ความยุติธรรมและการไม่เลือกปฏิบัติ (Fairness and non-discriminatory treatment) 4) คุณลักษณะนิสัย (Character) 5) วิธีที่เห็นแก่ส่วนรวม (Collective orientation: organization and social) 6) รับฟังและยืดหยุ่น (Openness and flexibility)

จากการศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวคิดของนักวิชาการและเอกสารที่เกี่ยวข้อง 14 แหล่ง ดังกล่าว ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ร้อยละ 42.86 ขึ้นไป (ความถี่ตั้งแต่ 5) ในการคัดสรรองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ได้ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความยุติธรรม 2) ความซื่อสัตย์ 3) ความรับผิดชอบ 4) ความไว้วางใจ 5) ความน่าเคารพ และนำไปประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ดังกรอบแนวคิดการวิจัยในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัยโดยการศึกษาแนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่าน เพื่อศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะครูภาษาอังกฤษ โดยมีขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

แหล่งข้อมูลและกลุ่มเป้าหมาย

1. แหล่งข้อมูล ศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหาร ตามแนวคิดของนักวิชาการและเอกสารที่เกี่ยวข้อง 14 แหล่ง ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ (2550), สุธาสิณี แม้นญาติ (2554), ปัทมา แคนยุกต์ (2554), สุพิน จันทรธิมาน (2558), หนูไกร มาเชค (2559), ขนิษฐา ทองสุข (2560), Dubrin (2010), High and Jacksor (2005), Brown & Trevino (2006), Henry (2009), Josephson (2009), Kalshoven และคณะ (2011), Zheng and other (2011), Resick and other (2011) โดยผู้วิจัยใช้เกณฑ์ร้อยละ 42.86 ขึ้นไป (ความถี่ตั้งแต่ 5)

2. กลุ่มเป้าหมาย ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของภาวะผู้นำการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียน โดยการนำแบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้กำหนดคุณสมบัติผู้ทรงคุณวุฒิไว้ ดังนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาและกำหนดวิธีการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) อาจารย์ผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ มีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาเอก และมีประสบการณ์การสอนทางการบริหารการศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี

จำนวน 1 คน

2) ผู้บริหารสถานศึกษามีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการพิเศษ มีวุฒิการศึกษาด้านบริหาร การศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีประสบการณ์การบริหารในสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน

3) ครู มีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการพิเศษ มีวุฒิการศึกษาด้านการศึกษาระดับปริญญาโท ขึ้นไป และมีประสบการณ์การสอนในสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการสังเคราะห์องค์ประกอบ ได้แก่ แบบสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิง จริยธรรมของผู้บริหาร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ ได้แก่ แบบสอบถามแบบชนิดมาตรา ส่วนประมาณค่า ตามมาตรวัดของลิเคิร์ท (Likert) 5 ระดับ ประกอบด้วย มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และ น้อยที่สุดปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (วาโร เพ็งสวัสดิ์, 2551)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ในการสังเคราะห์องค์ประกอบ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ และร้อยละ
2. ในการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แปลความหมายโดยเทียบกับเกณฑ์การประเมิน โดยเลือก องค์ประกอบที่มีความเหมาะสมมากหรือมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไปเพื่อให้ได้องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิง จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาและคัดสรรองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมซึ่งได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ของนักวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ความยุติธรรม 2) ความ ซื่อสัตย์ 3) ความรับผิดชอบ 4) ความไว้วางใจ 5) ความน่าเคารพ และมีผลการประเมินความเหมาะสมโดย ผู้ทรงคุณวุฒิโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 นิยามเชิงปฏิบัติการ พฤติกรรมบ่งชี้ และผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบภาวะผู้นำ
เชิงจริยธรรม

องค์ประกอบ	นิยามปฏิบัติการ	พฤติกรรมบ่งชี้	ความเหมาะสม		
			$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ความยุติธรรม	หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถใจการตัดสินใจ ปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้อื่นด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกันและผู้อื่นได้ด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกันเป็นผู้มีเหตุมีผล ตลอดจนไม่เอารัดเอาเปรียบให้เกียรติและช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ	1) การตัดสินใจ ปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้อื่นได้ด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกัน	4.80	0.45	
		2) การเป็นผู้มีเหตุมีผล	4.80	0.45	
		3) การไม่เอารัดเอาเปรียบ	5.00	0.00	
		4) การช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ	5.00	0.00	
		รวม	4.90	0.22	มากที่สุด
2. ความซื่อสัตย์	หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกตรงไปตรงมาทั้งต่อตนเองและผู้อื่น พูดจริงทำจริง ไม่โกหกหรือพูดเหลวไหล รักษาภาพลักษณ์ที่ปรากฏต่อสายตาของผู้อื่นและบุคคลรอบข้าง ความลับผลประโยชน์และทรัพย์สินต่าง ๆ และให้ข้อมูลที่ถูกต้องและไม่บิดเบือนจากความเป็นจริง	1) การประพฤติตรงไปตรงมาทั้งต่อตนเองและผู้อื่น	5.00	0.00	
		2) การพูดจริงทำจริง ไม่โกหกหรือพูดเหลวไหล	4.80	0.45	
		3) การรักษาภาพลักษณ์ที่ปรากฏต่อสายตาของผู้อื่นและบุคคลรอบข้าง	4.60	0.89	
		4) การรักษาความลับผลประโยชน์และทรัพย์สินต่าง ๆ			
		5) การให้ข้อมูลที่ถูกต้องและไม่บิดเบือนจากความเป็นจริง	4.80	0.45	
		รวม	4.77	0.54	มากที่สุด
3. ความรับผิดชอบ	หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเอาใจใส่ มีความละเอียดรอบคอบ มีการวางแผน มีความขยันหมั่นเพียร อดทนและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตรงต่อเวลาไม่ละเลยทอดทิ้งงานหรือหลีกเลี่ยงจนกว่างานจะแล้วเสร็จ ยอมรับผลของการกระทำไม่ว่าจะเป็นผลดีและผลเสีย พยายามทำหน้าที่ต่าง ๆ อย่างเต็มความสามารถ	1) มีความเอาใจใส่	4.80	0.45	
		2) ความละเอียดรอบคอบ	4.80	0.45	
		3) การวางแผน	4.20	0.84	
		4) ความขยันหมั่นเพียรอดทน	4.60	0.55	
		5) การกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา	5.00	0.00	
		6) การตรงต่อเวลา	5.00	0.00	
		7) การยอมรับผลของการกระทำไม่ว่าจะเป็นผลดีและผลเสีย	5.00	0.00	
		8) การพยายามทำหน้าที่ต่างๆอย่างเต็มความสามารถ	5.00	0.00	
		รวม	4.75	0.27	มากที่สุด
4. ความไว้วางใจ	หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็นถึงความมีศักดิ์ศรีความจงรักภักดีความเมตตากรุณา การมีมนุษยสัมพันธ์ ความโปร่งใส จริใจ ความมั่นคง สม่ำเสมอในคำพูดและการกระทำ	1) การแสดงออกให้เห็นถึงความมีศักดิ์ศรีความจงรักภักดี	5.00	0.00	
		2) การมีความเมตตากรุณา มีมนุษยสัมพันธ์	4.80	0.45	
		3) มีความโปร่งใสจริงใจ	4.40	0.89	

องค์ประกอบ	นิยามปฏิบัติการ	พฤติกรรมบ่งชี้	ความเหมาะสม		
			$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	ความเป็นธรรม การใช้วิจารณ์ญาณในการตัดสินใจ ความผูกพันและเต็มใจที่จะปกป้องผู้ใต้บังคับบัญชา ตลอดจนให้โอกาสแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาในการมีส่วนร่วมและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร	4) มีความมั่นคงสม่ำเสมอในคำพูดและการกระทำ	4.80	0.45	
		5) การมีส่วนร่วมและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร	4.80	0.45	
		6) การให้โอกาสแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาในการมีส่วนร่วมและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร	4.80	0.45	
		7) มีความผูกพันและเต็มใจที่จะปกป้องผู้ใต้บังคับบัญชา	5.00	0.00	
		8) การให้โอกาสแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาในการมีส่วนร่วมและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร	4.80	0.45	
		รวม	4.80	0.21	มากที่สุด
5.ความน่าเคารพ	หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการเป็นผู้ที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตน ปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความสุภาพ มีสัมมาคารวะ เคารพในศักดิ์ศรีของผู้ร่วมงาน การเป็นมิตรต่อผู้อื่นความตระหนัก ซาบซึ้ง รู้ถึงคุณความดีที่มีอยู่จริงของตนเอง บุคคลอื่น หรือสิ่งต่าง ๆ จนกระทั่งเกิดการยอมรับนับถือด้วยใจจริงแล้วแสดงความนับถือด้วยความอ่อนน้อมอ่อนโยนอย่างเหมาะสม	1) การเป็นผู้ที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตน	5.00	0.00	
		2) การมีสัมมาคารวะ	4.80	0.45	
		3) การเป็นมิตรต่อผู้อื่น	5.00	0.00	
		4) การรู้ถึงคุณความดีที่มีอยู่จริงของตนเอง บุคคลอื่น หรือสิ่งต่าง ๆ	4.80	0.45	
		5) การยอมรับนับถือด้วยใจจริง	4.80	0.45	
		6) แสดงความนับถือด้วยความอ่อนน้อมอ่อนโยนอย่างเหมาะสม	4.80	0.45	
รวม	4.87	0.30	มากที่สุด		
รวมทั้งหมด			4.80	0.28	มากที่สุด

อภิปรายผล

จากการศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาการอภิปรายผล ดังนี้

ผลการประเมินองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษามี 5 องค์ประกอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากองค์ประกอบทั้ง 5 ด้าน คือ ความยุติธรรม ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความไว้วางใจ และความน่าเคารพ ครอบคลุมทั้งด้านกาย วาจา และจิตใจ ที่ผู้นำจะต้องเป็นต้นแบบในการปฏิบัติที่ดีสำหรับผู้ตามทั้งคุณธรรมและจริยธรรม ทั้งนี้เนื่องจากจริยธรรมเป็นคำที่สามารถใช้ควบคู่กับคุณธรรมได้เพราะมีความหมายสัมพันธ์กันใกล้เคียงกันเมื่อนำคำว่า “คุณธรรม” และ “จริยธรรม” มาเชื่อมโยงเข้าด้วยกันเป็นคำว่า “คุณธรรมจริยธรรม” จึงเป็นคุณลักษณะ สภาวะ หรือสภาพของบุคคลที่มีความดีที่บุคคลมีอยู่และแสดงออกทางการประพฤติปฏิบัติในลักษณะที่ติงาม ถูกต้อง เหมาะสม โดยสอดคล้องกับกฎเกณฑ์ และมาตรฐานของการประพฤติปฏิบัติในทางสังคมที่ประกอบด้วย กาย วาจา และจิตใจ สอดคล้องกับสัมฤทธิ์ กางเพ็ง และพระครูสุจริยวัฒน์ (สาคร ชิตงโร) (2565) ที่อธิบายว่า การทำความเข้าใจ

ความหมายและขอบข่ายของจริยธรรมกับศัพท์เกี่ยวข้องในหลายมุมมอง ทำให้ทราบถึงทรรศนะมุมมองของผู้รู้ต่าง ๆ ที่พยายามศึกษาแนวคิดจริยธรรมในด้านที่แตกต่างกันออกไป เช่น คำว่าจริยธรรม คุณธรรม ศีลธรรม จรรยาบรรณ ล้วนมีเป้าหมายเพื่อการควบคุมตนเอง และส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคคลนั้น โดยจริยธรรมเป็นสิ่งที่มิได้อยู่แล้วในตัวมนุษย์โดยธรรมชาติ ซึ่งจะต้องพัฒนาขึ้นโดยอาศัยกฎเกณฑ์ความประพฤติที่มนุษย์ควรประพฤติที่ได้จากหลักการทางศีลธรรม หลักปรัชญา วัฒนธรรม กฎหมายหรือจารีตประเพณี เพื่อประโยชน์สุขแก่ตนเองและสังคม นอกจากนี้ จริยธรรมยังใช้เป็นแนวทางประกอบการตัดสินใจเลือกความประพฤติ การกระทำที่ถูกต้องเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ เป็นศีลธรรมที่ใช้เฉพาะกลุ่ม เมื่อพิจารณาจริยธรรมตามแนวทางของพระพุทธศาสนาสามารถจำแนกได้ 3 มิติ คือ **มิติแรก**จะมุ่งเน้นที่พฤติกรรมหรือการแสดงออกที่เกี่ยวข้องกับระเบียบวินัยในการดำเนินชีวิต เป็นข้อปฏิบัติตนเพื่อควบคุมความประพฤติทางกายและวาจาให้ตั้งอยู่ในความดีงามมีความปกติสุขซึ่งทำให้เกิดความสงบสุข และ ไม่มีการเบียดเบียนซึ่งกันและกันในสังคม **มิติที่สอง**เน้นในด้านของจิตใจเป็นเรื่องของเจตคติในการดำเนินชีวิตให้ถูกต้องความมั่นใจความเชื่อมั่นในสิ่งที่เป็บุคคลซึ่งเป็นหลักการที่ควรประพฤติปฏิบัติ การฝึกฝนทางจิตใจหลากหลายรูปแบบโดยมีเป้าหมายเพื่อก่อให้เกิดการตระหนักรู้ตนเอง และจิตสำนึกต่อการทำงาน และ**มิติที่สาม**เน้นที่ความเข้าใจต่อโลกและชีวิตเป็นการรู้จักใช้ความคิดในเชิงวิเคราะห์ หรือใช้ปัญญาเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตซึ่งเป็นความรู้ถึงเหตุถึงผล รู้อย่างชัดเจนรู้เรื่องบาปบุญคุณโทษรู้สิ่งที่ควรทำควรเว้น เป็นต้น สามารถนำความรู้มาเชื่อมโยงใช้ในการแก้ปัญหาและสร้างสรรค์พัฒนาเป็นธรรมที่คอยกำกับศรัทธา เพื่อให้เชื่อประกอบด้วยเหตุผล ไม่ให้หลงเชื่ออย่างมง่าย (พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธิ์ ปยุตฺโต), 2551; ว.วชิรเมธี, 2552)

เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบด้านความยุติธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการประพฤติตรงไปตรงมาทั้งต่อตนเองและผู้อื่น การพูดจริงทำจริง ไม่โกหกหรือพูดเหลวไหล การรักษาภาพลักษณ์ที่ปรากฏต่อสายตาของผู้อื่นและบุคคลรอบข้าง การรักษาความลับผลประโยชน์และทรัพย์สินต่าง ๆ และการให้ข้อมูลที่ถูกต้องและไม่บิดเบือนจากความเป็นจริงของผู้นำ (Leaders) ย่อมนำมาซึ่งความไว้วางใจ และความน่าเคารพของผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ตาม (Follows) ส่งผลต่อการดำเนินงานขององค์การ ให้บรรลุผลสำเร็จร่วมกัน สอดคล้องกับ สัมฤทธิ์ กางเพ็ง และพระครูสุธีจริยวัฒน์ (สาคร ชิตงกร) (2565) ที่อธิบายถึงความหมายภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมว่าเป็นกระบวนการที่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบทั้งในระดับผู้นำ ผู้ตาม และสถานการณ์โดยมีจริยธรรมเป็นพื้นฐานเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์ร่วมกัน ดังนั้น ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมจึงเป็นกระบวนการอิทธิพลที่ผู้นำมีต่อบุคคลหรือกลุ่มเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามจุดหมายหรือเป้าประสงค์ (Goals) ที่ทุกคนเต็มใจและพึงพอใจร่วมกันโดยการปฏิสัมพันธ์ถ่ายทอดแนวคิดไปสู่การปฏิบัติอย่างต่อเนื่องของกระบวนการที่เกี่ยวข้องและมีอิทธิพลต่อกันของผู้นำ (Leaders) ผู้ตาม (Follows) และสถานการณ์/งาน (Situations/Tasks) ที่อยู่บนพื้นฐานทางจริยธรรม (Ethics-Based)

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากผลการวิจัยทำให้ได้ทราบองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ที่ได้จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยวิธีการสังเคราะห์เชิงเนื้อหาและคัดสรรองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม 5 องค์ประกอบ คือ 1) ความยุติธรรม 2) ความซื่อสัตย์ 3) ความรับผิดชอบ 4) ความไว้วางใจ 5) ความน่าเคารพ จากนั้นทำการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิอีกครั้ง ได้้องค์ความรู้ใหม่ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหาร ด้านที่สูงที่สุดคือ ด้านความยุติธรรม ด้านความซื่อสัตย์ ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องให้ความสำคัญกับความยุติธรรม ความซื่อสัตย์ เป็นแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมและบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียน ให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารโรงเรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาเกี่ยวกับต้องการจำเป็น แนวทางแก้ปัญหา สหสัมพันธ์และรูปแบบการพัฒนางานองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหาร เพื่อให้หน่วยงานต้นสังกัดหรือผู้ที่เกี่ยวข้องใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินเพื่อพัฒนาสถานศึกษาและนำองค์ความรู้ที่ได้มาพัฒนาต่อยอดหรือพัฒนาโมเดลใหม่ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ:องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

- ชนิษฐ์นิชา ทองสุข. (2560). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ณัฐพร ศรีแจ่ม. (2564). *ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ปัทมา แคนยุกต์. (2554). *รูปแบบการสร้างเสริมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลเครือข่ายภาคใต้*. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ประยุตฺโต). (2551). *ภาวะผู้นำ: จริยธรรมนักการเมือง*. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.
- พระมหาภูติชัย วชิรเมธี (ว.วชิรเมธี). (2552). *ภาวะผู้นำ: จากเนลสัน มันเดลา โอบามา แห่งทำเนียบขาว*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิมุตตยาลัย.
- วาโร เฟิงส์วีสต์. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัย*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง และพระครูสุจริยวัฒน์ (สาคร ชิตงกร). (2565). *ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม: แนวคิด ทฤษฎี และการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 3. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.
- สุธาสนี แม้นญาติ. (2554). *โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุพิน จันทร์ธิมาน. (2558). *ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมกับพฤติกรรมการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- หนูไกร มาเชค. (2559). *การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมในผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Brown, M. E. and Treviño, L. K. (2006). Ethical leadership: A review and future directions. *The Leadership Quarterly*, 17 (2006), 595–616.
- DuBrin, A. J. (2010). *Principles of Leadership*. 6th ed. Canada: South-Western, Cengage Learning.
- Henry, K. (2009). *Leading with Your Soul: The Comprehensive Ethical Leadership Model™ Shows you how to Create an Ethical Workplace that will Lead to Sustainability for your Company*. In Proceedings of the ethics is a topic at IMA's annual conference: Strategic Finance, 3, 41-51. Chicago: North Park University.
- Josephson, M. (2009). *Ethical Leadership Outcomes Student Leader Learning Outcomes (SLLO) Project*. Retrieved February, 3, 2020.
- Kalshoven, K., Den Hartog, D. N., & De Hoogh, A. H. (2011). Ethical Leadership at Work Questionnaire (ELW): Development and Validation of a Multidimensional Measure. *The Leadership Quarterly*, 22(1), 51-69.

- Resick, C. J., Martin, G., Keating, M., Dickson, M. W., Kwan, H. K., & Peng, C. (2011). What Ethical Leadership Means to Me: Asian, American, and European Perspectives. *Journal of Business Ethics*, 101, 435-457.
- Zheng, X., Zhu, W., Yu, H., Zhang, X., & Zhang, L. (2011). Ethical Leadership in Chinese Organizations: Developing a Scale. *Frontiers of Business Research in China*, 5(2), 179-198.